

Jeigu rudenį Lietuvoje būtų antrą kartą įvestas karantinas, šalies mokyklos netektų mažiausiai penktadalio mokytojų. Didžiausia grėsmė Lietuvos švietimo sistemai kiltų dėl to, kad išeitų dalis jaunų, aktyvių, kūrybingų mokytojų, kurie perdega nuo karantino metu jiems išaugusio spaudimo kaip pedagogams ir kaip tėvams.

Tokią informaciją gauname bendraudami su visos šalies pedagogais, kuriems jau 15 metų vedame „Lions-Quest“ socialinio ir emocinio ugdymo programų užsiėmimus.

Sulaukėme tūkstančių pareiškimų, kad vyresnio amžiaus mokytojai antro tokio karantino nebekentės ir išeis iš darbo, nes „mes nenorime to cirko“. Jauni mokytojai irgi išeis – jie nebijo išeiti, nes žino, kad ras kitą darbą.

Prisiminkime pavasarį – su kuo susiduria vyresnieji ir jaunesnieji pedagogai tokiose krizinėse situacijose, kaip paskutinį mokslo metų trimestrą trukęs karantinas? Vyresniesiems dažnai trūksta kompiuterinio raštingumo įgūdžių, nuotolinis mokymas jiems kelia įtampą – lyg dirbtų ne savo darbą. Jaunesni pedagogai, kurie patys augina nepilnamečius vaikus, išgyvena didžiulį stresą, nes turi iš namų reguliuoti savo vaikų ugdymą ir dar organizuoti nuotolinę klasės vaikų mokymą. Be to, karantino metu pasimatė mūsų neišmanumas: beveik neturime į internetą sukkelto mokymo turinio, trūksta metodinės medžiagos, kaip efektyviai vesti pamokas, vertinti žinias ir kt.

Pedagogai, kurie gali eiti į pensiją, jau eina, ypač rajoniniame lygyje. Negali pakelti pokyčių – išeini. Per šią vasarą suskaičiuosime, kiek procentų nubyrės. Didžiausia bėda, kad jų vieta natūraliai neužsipildo jaunais mokytojais.

Dabartinių jaunų mokytojų išėjimas per brangiai kainuos švietimo sistemai, nes tai – žmonės su idėjomis, su kitokia vizija apie ugdymą, švietimą, tai jau visai kitokio raštingumo mokytojai.

Dėl to jie ir perdega jau dabar, nes įdeda daug pastangų į ugdymo procesą, vaiko sudominimui. Kai jie pradeda jausti, kad kiti elgiasi priešingai – perdega.

Jeigu jaunų mokytojų dalis ims byrėti, tai bus švietimo sistemos griūtis ir milžiniška krizė, nes jauni mokytojai moka valdyti kompiuterius, gali greitai persiorientuoti į elektroninį turinį, sugeba kurti ir sugebės dar daug nuveikti švietime, bet jie neatlaiko vienu metu į vieną katilą sumestų dalykų.

Niekas nekalba apie mokytojus, auginančius vaikus: jiems keliama reikalavimai kaip darbuotojams ir kaip tėvams ir jiems tiesiog to krūvio per daug!

Ministro paskelbta žinia apie „įprastą“ būsimų mokslo metų pradžią su apsaugos slenksčiais tarsi leidžia lengviau atsikvėpti.

Faktas, kad karantinas nepadidins mokytojų skaičiaus, tik sumažins. Todėl tai yra geras metas rimtesniems pokyčiams.

Lietuvoje vienam mokytojui tenka 8,5 vaiko. Europos sąjungos vidurkis: 15 vaikų – vienam mokytojui. Esame labai turtinga valstybė. Tokioje situacijoje kataklizmai yra gerai – atsiveria galimybė padidinti 40 proc. atlyginimus tiems pedagogams, kurie lieka sistemoje. Profsąjungos čia gultų kryžiumi, bet tai jau vyksta natūraliai.

Viena didžiausių mokytojų streso priežasčių, kad jie neturi pilno etato ir turi lakstyti po kelias mokyklas, ypač rajonuose. Jiems nekompensuoja kuro, tad mėnesio gale mokytojas peržiūri kuro čekius ir sako „ariu kaip jautis ir nieko neuždirbu“.

Čia sisteminis klausimas – ar jūs norite, kad mokykla būtų socialinės paramos įstaiga su mažu atlyginimu, bet užtat pedagogas turi darbą, nors ir yra nelaimingas?

Nelaimingi mokytojai turi tiesioginės įtakos mokymo kokybei: jei mokytojas nenori dirbti su vaikais, vaikai tai jaučia.

Šis klausimas tiesiogiai susijęs su mokytojų perdegimo problema. O mokytojas turi turėti galimybę neperdegti.

Mokytojo saugumas susideda iš saugių darbo sąlygų: normalaus krūvio, aprūpinimo darbo priemonėmis ir normalaus atlyginimo. Mokytojas neturi dirbti po pamokų. Kaip norvegai ir suomiai sugeba padaryti, kad po 16 val. yra mokytojo vakaras, o pas mus nesustyguojami reikalavimai? Kas iš to, kad duodame mokytojui SPA galimybes, jeigu jis neturi atlyginimo?

Todėl čia veiksmingiausias „mažiau yra daugiau“ principas: geriau turėti mažiau mokytojų su dideliais atlyginimais.

Sudarius sąlygas mokytojams neperdegti, svarbu kelti reikalavimus rezultatams, kad Lietuva, investavusi bene daugiausiai pinigų Europos Sąjungoje į mokytojų perkvalifikavimą, nebebūtų paskutinėje akademinų pasiekimų vietoje.

Norint aukštos švietimo kokybės – mokytojas turi būti laimingas. Jeigu norime, kad vaikas mokytųsi, jis turi būti laimingas mokydamasis.

Linus Slušnys yra vaikų psichiatras, švietimo vadybos profesionalas, pedagogų socialinio ir

emocinio ugdymo programų VŠĮ „Lions Quest Lietuva“ vadovas.

